

Прохорчук В.А.
студентка Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка,
напрямок підготовки «Дошкільна освіта»
Науковий керівник: Ситник О.І.,
Кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри ІММН
Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка

СУЧАСНІ СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ БІЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Досвід провідних країн світу дає можливість стверджувати про позитивні тенденції розвитку двомовного навчання. Водночас, незважаючи на достатню вивченість білінгвального навчання у науковій літературі, проблема її практичного впровадження у навчальний процес закладів дошкільної освіти (ЗДО) залишається частково не дослідженим.

Деякі українські компаративісти у своїх дисертаційних роботах досліджують та аналізують подібні і відмінні тенденції та риси в освітніх системах різних країн, зокрема: Т.Бондар, А.Глузман, Є.Громов, Т.Десятов, Д.Дзвінчук, А.Кидра, В.Луговий, Т.Капелюшна, С.Корешкова, Г. Поберезська, С.Пономаревський, Л.Пуховська, А.Сбруєва, В. Червонецький, А. Чирва та ін. [2]

Освітні процеси у кожній країні не є відокремленими та ізольованими, а відбуваються у контексті глобалізації, яка являє собою складний процес структурних та функціональних змін, охоплюючи усі сфери життєдіяльності, освіту зокрема, що зумовлено постійним оновленням потреб суспільства, реальними можливостями сучасної особистості та тісним зв'язком освіти з провідними напрямами суспільного розвитку, серед яких економіка, культура, техніка тощо. Таким чином, з'являється необхідність виокремлення

освітніх тенденцій для пошуку відповідей на сучасні запити щодо оптимізації умов задоволення освітніх потреб сучасної особистості. [2]

«Словник термінів з професійної освіти», укладений О.Шапран, засвідчує, що «тенденція» (від латин. *tendentia, tendo* — прагну, прямую) — 1) можливість тих чи інших подій розвиватися у певному напрямку; 2) спрямування в поглядах чи діях, схильності, наміри властиві будь-кому, будь-чому; 3) спрямованість розвитку будь-якого процесу, явища, поглядів, думок, ідей тощо [3, 243].

Білінгвальна освіта (*bilingual education*) – освіта, в процесі якої використовуються дві мови – рідна (перша) та друга (іноземна). Форми використання двох мов (вербальна, письмова, візуальна, аудіо та інші), а також види дидактичних матеріалів та їхня мова не регламентується, але їхній рівень має відповідати середній мовній компетенції референтної групи. Перевага – крок в напрямку до освіти на кількох мовах (мультикультурна освіта)[1].

У ранньому дитячому віці білінгвізм є обов'язковим наслідком мовної ситуації в сім'ї, а також природних контактів різними мовами – національною і регіональною. До країн, які вважаються білінгвальними або мультилінгвальними, потрібно віднести Ірландію, Бельгію, Швейцарію, Канаду, в яких уряди дали можливість громадянам самостійно вибирати мови для вивчення. Так, наприклад, у 1965 р. група англійських батьків у Канаді переконала керівництво освітою в провінції Квебек ввести програму для дітей дошкільного віку, суть якої полягає у «зануренні» («*immersion*») в мовне середовище розмовляючих французькою мовою в маленькому містечку Сант-Ламберг недалеко від Монреалю. Програма була розроблена і апробована на факультеті психології Макдільського університету професорами В.Ламберт і В.Петфілд. Суть програми полягала в тому, що діти вдома спілкувалися англійською мовою, а з другого року відвідування дитячого садка «занурювалися» у французькомовне оточення, працювали з французькими вчителями і більшість предметів викладалися французькою

мовою. Англійська мова як перша мова викладалася п'ять або шість годин у тиждень, а протягом останніх трьох років початкової школи англійською викладалися дві – три години математики та мистецтва [4].

Сьогодні, коли програми раннього навчання іноземної мови працюють і вдосконалюються, переважна більшість європейських країн може дозволити собі білінгвальну освіту. Такий підхід поширений в Голландії, Німеччині, Великій Британії, Франції (в школах-ліцеях), Ірландії, Іспанії, Скандинавських та деяких інших країнах Європи. Білінгвальна освіта залишається найважливішою частиною програми Ради Європи «Citizenship and Language learning in Europe».

Існування декількох типів білінгвальної освіти, різних підходів до її здійснення обумовлені відмінностями в плані: а)контингенту учнів; б)організації навчання першої і другої мов; в)цілей, змісту і методів навчання; г)навчально-методичних матеріалів, які використовуються у навчальному процесі; д)кадрового складу і рівня фахової підготовки викладачів. [8].

Білінгвізм та білінгви (люди, які володіють двома й більше мовами) є об'єктом зацікавлення декількох наукових дисциплін – психології, лінгвістики, соціолінгвістики. Коли ж зацікавленість цих наук темою двомовності знаходить вжиток у більш вузькому напрямку, а саме у дитячій психології та лінгвістиці, доводиться звертатися до спеціальних досліджень та проведених експериментів.

ДЖЕРЕЛА

1. Боднарчук Т.В. Особливості розвитку білінгвальної освіти у сучасній українській школі, с.38
2. Ситник О.І. (2015) *Основні підходи до вивчення тенденцій в освіті* Іншомовна освіта педагога: виклики, проблеми, перспективи : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 5 листоп. 2015 р. – С. 226-234.

3. Словник термінів з професійної освіти / [Шапран О.І. та ін. ; заг. ред. О.І. Шапран] ; Держ. вищ. навч. закл. «Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди». — Переяслав-Хмельницький : КСВ, 2013. — 275 с.
4. Тадеєва М.І. Білінгвізм в мовній освіті європейських країн: досягнення і проблеми // Наукові записки. — Тернопіль, 2009. — N1. — С.111–115.